

Geldezelproblematiek onder jongeren

Makkelijk snel geld verdienen bestaat niet

Hoe zorgen criminelen ervoor dat hun criminele geldspoor niet naar hen is toe te leiden? Door de inzet van geldezels. Geldezels, ook wel money mules of katvangers genoemd, vormen een cruciale schakel in criminele netwerken en zijn onlosmakelijk verbonden aan gedigitaliseerde criminaliteit. Het zijn personen, vaak jongeren, die hun bankrekening en pinpas, al dan niet bewust, laten gebruiken voor witwasdoeleinden. Criminelen gebruiken de bankrekening van de geldezel om het geld van hun slachtoffers naar zichzelf door te sluizen. Het crimineel verkregen geld wordt in veel gevallen zo snel mogelijk contant opgenomen. Hiermee wordt het spoor naar de crimineel onderbroken. Voor de geldezel betekent dit een pakkans van 100%.

Preventie begint met bewustwording. Tip: als het te mooi lijkt om waar te zijn, dan is dat meestal ook zo!

Ernstige gevolgen

Bankrekeningen verstrekken die worden gebruikt bij de uitvoering van 'financieel gemotiveerde criminaliteit' beschouwt de wet als witwassen. Dit heeft ernstige gevolgen voor jongeren die zich hiervoor laten gebruiken. Denk hierbij aan: strafrechtelijke consequenties zoals een strafblad, gevangenis en hoge boetes. Maar ook banken nemen maatregelen door geen of minder hypotheek te verstrekken of een rekening te blokkeren. Ook kan het gestolen geld via een deurwaarder op de geldezel worden verhaald. De geldezel is aansprakelijk. In het geval van minderjarige geldezels zijn de ouders aansprakelijk. Dit kan schrijnende gevolgen hebben voor het leven van een jongere en zijn naasten.

Dienst doen als geldezel kan daarnaast een opstapje zijn naar een verdere criminele carrière waarbij een jongere betrokken raakt bij steeds zwaardere vormen van criminaliteit.

** Waar in de tekst 'hij/zijn' staat, wordt ook 'zij/haar' bedoeld.*

Om een beeld te krijgen van het “geldezelen” staan hieronder 2 voorbeelden.

Aan- en verkoopfraude: een dader licht een slachtoffer op via een advertentiewebsite. Hij verkoopt iets zonder het product vervolgens op te sturen. Het crimineel verkregen geld wordt overgemaakt naar de bankrekening van de geldezel. Vervolgens wordt dit geld contant opgenomen en krijgt de geldezel zijn percentage van het gestolen geld. De geldezel is nu aansprakelijk.

Phishing: het slachtoffer ontvangt een phishing e-mail, die afkomstig lijkt te zijn van een bank. Er wordt gevraagd om een veiligheidsprobleem op te lossen, waarvoor een onmiddellijke reactie is vereist. Het slachtoffer klikt door naar de neppagina van de bank en voert hier zijn inloggegevens in. Criminelen gebruiken de inloggegevens om vervolgens geld over te maken naar de geldezel. De geldezel neemt het geld zo snel mogelijk contant op.

Het geldezelmechanisme uitgelegd

Ronselen

Bijna 10% procent van de jongeren tussen 16 en 25 jaar werd door recruiters benaderd. Dit gebeurde in de meeste gevallen via Snapchat of Instagram. Dit blijkt uit recent onderzoek van Bekkers et al., (2023) onder 3000 respondenten. Het ronselen vond ook plaats via klasgenoten, vrienden of kennissen. Jongeren worden soms meerdere keren (per dag) benaderd door recruiters. In veel gevallen maken deze recruiters misbruik van de kwetsbaarheid van de (aspirant) geldezel. Sociale banden en het motief om makkelijk snel geld te verdienen, spelen een belangrijke rol bij dit mechanisme. Geldezels ontvangen meestal een percentage van het illegaal verkregen geld.

Functie van de geldezel

Geldezels spelen een belangrijke rol in criminele bedrijfsprocessen. Ze maken daarmee vaak deel uit van een crimineel netwerk. Geldezels hebben 3 belangrijke functies:

1. ze maken het mogelijk dat gestolen geld naar een bankrekening wordt overgemaakt,
2. ze wissen het spoor naar de crimineel of het criminele netwerk, en
3. ze maken het mogelijk dat deze criminelen het geld cash kunnen opnemen.

Verklaringen deelname

Waarom laten geldezels hun bankgegevens eigenlijk misbruiken? Vanuit de literatuur zijn hier deze verklaringen voor gevonden:

Een luxe levensstijl en normaliseren van het geldezelen

Bepaalde groepen jongeren houden er een luxe levensstijl op na (zoals designer kleding of dure auto's) en maken frauduleuze activiteiten normaal. Dit is een heersende subcultuur. Recruiters kiezen financieel kwetsbare jongeren uit. Het gedrag van anderen binnen de subcultuur en zien dat vrienden makkelijk snel geld verdienen door als geldezel op te treden, kan deze kwetsbare jongeren beïnvloeden dit ook te doen.

Het toepassen van neutralisatietechnieken

Een groep maakt excuses voor hun criminele gedrag door neutralisatietechnieken. Ze geven bijvoorbeeld aan niet door te hebben gehad dat het ging om frauduleuze activiteiten. Of ze zeggen dat het slachtoffer zelf schuldig is, omdat deze zich niet beter had beveiligd. Ook zijn er geldezels die beweren zelf slachtoffer te zijn. Dit kan natuurlijk als de geldezel werd gemanipuleerd en/of niet in staat was om een bewuste risicoafweging te maken.

Lage risicoperceptie

Aan de rol van geldezel hangt een pakkans van 100%. Dit staat dan ook niet in verhouding tot de kleine beloning die een geldezel voor zijn diensten ontvangt. Uit recent onderzoek blijkt dat geldezels zich vaak niet bewust zijn van de risico's die kleven aan het geldezelen. Ze onderschatten de risico's en consequenties of weten niet wat het geldezelen nu eigenlijk inhoudt. Het aanbod om makkelijk snel geld te verdienen, lijkt dan aantrekkelijk.

Waarschuwingssignalen

- Anderen hebben de bankrekening van de jongere nodig om geld op te nemen.
- Een jongere heeft meerdere bankpassen, KVK-inschrijvingen en/of rekeningen.
- Hij heeft dure kleding dat niet in verhouding staat tot zijn inkomsten.
- Er is geen legale economische verklaring voor zijn inkomsten.
- Hij heeft grote hoeveelheden contante bedragen op zak.
- De jongere heeft veel contact met personen met criminele antecedenten.
- Hij heeft veel online chat-contact en gebruikt versluierde taal.

Aanpak

Vanuit de City Deal 'Lokale Weerbaarheid Cyber-crime' werkt het CCV voor 3 Preventie met Gezag-gemeenten een aanpak Geldezels uit. Binnen deze pilots wordt een uitwerking gemaakt op de volgende 4 thema's:

- Samenwerking met partners zoals politie, OM, veiligheidshuis, onderwijs, jongerenwerk e.d., inclusief een convenant voor gegevens-uitwisseling.
- Algemene voorlichting om bewustzijn en risicoperceptie te vergroten; offline (op scholen) en online (via social media campagne) gericht op jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar.
- First offender aanpak: een geldezel zonder criminele antecedenten ervan doordringen dat zijn misstap niet moet leiden tot verder crimineel gedrag, nagaan wat ertoe leidde om als geldezel op te treden en die oorzaak proberen weg te nemen.
- Veelpleger aanpak: een geldezel met criminele antecedenten laten stoppen met zijn criminele gedrag en zorg aanbieden.

De resultaten van de 3 geldezelpilots worden in 2024 verwacht. Het CCV begeleidt deze pilots in de opstart, uitvoering en evaluatie.

Meer informatie

Wil je meer weten over de aanpak van geldezels? Bekijk dan onderstaande praktijkvoorbeelden:

- [Naar een interventie tegen Geldezels: een pilot in de gemeente Haarlem](#)
- [Factsheet - Geldezelproject Haarlem: naar een interventie tegen geldezels](#)
- [European Money Mule Action leads to 1803 arrests](#)
- [Rotterdam | Aanpak money mules succesvol](#)

Of neem contact op met: CCV-adviseur Siëne Stoker

Email: sienne.stoker@hetccv.nl

Telefoonnummer: (06) 11 921 363

Bronnen

Anti Money Laundering Centre. (2021). *Witwasindicatoren*. <https://www.amlc.nl/wp-content/uploads/2020/04/witwasindicatoren-april-2020-1.pdf>

Bekkers, L., Van Houten, Y., Spithoven, R., & Leukfeldt, E. R. (2023). Money Mules and Cybercrime Involvement Mechanisms: Exploring the Experiences and Perceptions of Young People in the Netherlands. *Deviant Behavior*, 1-18.

Bekkers, L. & Leukfeldt, E.R, (2022) Recruiting money mules on Instagram: A qualitative examination of online involvement mechanisms into cybercrime. *Deviant Behaviour*.
DOI:10.1080/01639625.2022.2073298

Bekkers, L., Leukfeldt, E.R., Van 't Hoff- de Goede, S., Misana-ter Huurne, E., Van Houten, Y., Spithoven, R. (2022). *Cyberweerbaarheid: Een gemeentelijk offensief ter preventie van slachtofferschap van cybercrime. Een interventie tegen geldezels*.

Bekkers, L., Moneva, A., & Leukfeldt, E.R. (2022) *Understanding cybercrime involvement: a quasi experiment on engagement with money mule recruitment ads on Instagram*. *Journal of Experimental Criminology*.
DOI:10.1007/s11292-022-09537-7

Europol. (2021). *Money Muling*. <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/public-awareness-and-prevention-guides/money-muling>.

Kruisbergen, E. W., Leukfeldt, E. R., Kleemans, E. R., & Roks, R. A. (2019). Money talks money laundering choices of organized crime offenders in a digital age. *Journal of Crime and Justice*, 42(5), 569-581.

Stichting het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (het CCV) draagt bij aan de maatschappelijke veiligheid door het stimuleren van publiek-private samenwerking, actieve kennisdeling van de veiligheidspraktijk en kwaliteitsontwikkeling van instrumenten en regelingen.

Vormgeving: CO3, Woltera Niemeijer **Fotografie:** Shutterstock.

© Het CCV, mei 2023.